

Rätt val av stensorter hjälper synskadade

Tillgänglighet blir en allt viktigare fråga när nya projekt planeras. Sveriges Stenindustriförbund har initierat ett projekt där forskningsinstitutet Rise ska sammanställa hur olika stensorter och bearbetningar kan kombineras i golv och markbeläggning för att skapa kontraster som underlättar för synskadade att orientera sig.

TEXT **PETER WILLEBRAND**

PERSONER MED NEDSATT synförmåga behöver tydligt markerade ledstråk när de till exempel rör sig över öppna platser eller ska korsa gator. Förutom naturliga ledtyor som husväggar, kantstenar, staket etcetera är ljuskontraster och skillnader i markbelägningens struktur viktiga hjälpmedel.

Vid särskilt utsatta trafikområden som övergångsställen och busshållplatser krävs en beläggning med både ljus- och strukturkontrast, till exempel i form av taktila plattor som omges av ofasade plattor.

Ljuskontrasten mäts i en skala som utgår från skillnaden mellan mörkhet och ljushet, den tar alltså inte hänsyn till färgnyanser. Ett riktvärde som ofta anges för en tillräcklig skillnad i ljushet motsvarar minst 0,4 eller 40 enheter på den så kallade NCS-skalan.

Sverige Stenindustriförbund gav nyligen forskningsinstitutet Rise i uppdrag att göra en analys av NCS-kontrasten

mellan fem svenska stensorter som används både i markbeläggningar i utemiljö och i golv inomhus: Silver Grå Bohus, Moheda Diabas, Jämtland Svart, Ekebergsmarmor och Kolmårdsmarmor.

– Det är den första analys som vi genomför av NCS-kontraster. Vi ska genomföra flera tester längre fram med andra stensorter, säger Sveriges Stenindustriförbunds ordförande Kai Marklin.

ETT SAMARBETE MED Synskadades riksförbund har också inletts.

– Vi vill ta del av deras erfarenheter för att bland komma fram till vilka riktvärden som bör gälla, är till exempel nuvarande 40 enheter ett rimligt gränsvärde?

Stenarna i testet har olika bearbetningar. Graniten har flammats och krysshamrats, marmorn har slipats och diamantfrästs medan kalkstenen har slipats och hyvlat.

I laboratoriet har stenplattorna belysts med en särskild lampa från olika vinklar

och fotograferats med en så kallad luminanskamera där bilden registrerar graden av ljushet (färgspektrat) och hur ljuset reflekteras från ytan. NCS-ljushetens värde tas fram med en standardiserad beräkningsmodell. NCS-kontrasten utgörs av skillnaden mellan två stenars NCS-ljushet.

UTIFRÅN TESTRESULTAT HAR Rise tagit fram en matris där man kan utläsa hur olika sorter kan kombineras för att uppnå önskade kontraster. Till exempel ger en kombination av krysshamrad Silver Grå Bohus och krysshamrad eller flammad Moheda diabas ett värde på 0,45 respektive 0,42, vilket är en bra NCS-kontrast för utemiljö.

På motsvarande sätt ger diamantfräst Ekebergsmarmor i kombination med hyvlat Jämtland Svart en NCS-kontrast på 0,59. Det är testets högsta värde, vilket alltså indikerar att det en bra kombination att använda för underlätta

MARMOR & GRANIT

marmorgranit.se 044-21 34 40

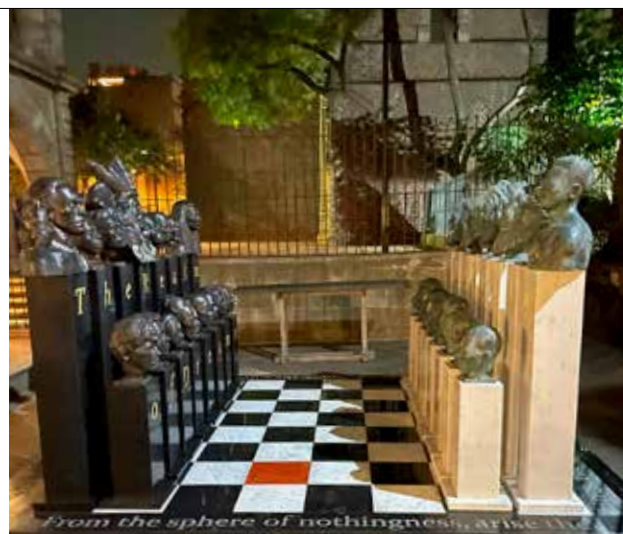
Sedan 1943

Vi hjälper till med

de avancerade detaljerna i alla stenmaterial

Granit, diabas, sandsten, kalksten, marmor, skiffer, komposit

Små och stora stendetaljer
3D-skanning, datormodulering

Johan Falkmans schackspel i Mexico City.
4x4 meter av diabas och marmor.
Bronshuvuden på flyttbara stenpjäser.

INOMHUS stensort	Ekebergs-marmor ljus, slipad/finslipad	Ekebergs-marmor ljus, diamanträst	Jämtland svart, slipad/finslipad	Jämtland svart, hyvlad	Kolmårds-marmor, slipad/finslipad	Kolmårds-marmor, diamanträst
Ekebergs-marmor ljus, slipad/finslipad	0	0,03	0,56	0,25	0,33	0,09
Ekebergs-marmor ljus, diamanträst		0	0,59	0,28	0,36	0,12
Jämtland svart, slipad/finslipad			0	0,31	0,23	0,47
Jämtland svart, hyvlad				0	0,08	0,16
Kolmårds-marmor, slipad/finslipad					0	0,24
Kolmårds-marmor, diamanträst						0

UTEMILJÖ stensort	Moheda Diabas Svart, flammad	Moheda Diabas Svart, kryssharnad
Silver Grå Bohus, flammad	0,37	0,34
Silver Grå Bohus, kryssharnad	0,45	0,42

för synskadade som ska förflytta sig inomhus.

– Matrisen blir i sig ett bra verktyg som visar betydelsen av att välja rätt stensorter och bearbetningar för att åstadkomma tillräckliga konstraster. Den visar också att valet av bearbetning kan göra stor skillnad för en stensort, säger Kai Marklin. ■

Ledstråk på Nils Ericsonterminalen i Göteborg. Huvuddelen av terminalen är lagd med röd Jämtlandskalksten med diamanträst yta. Hyvlade spår i röd eller grå kalksten löper som räls genom anläggningen.

FOTO: PATRIK LINDELL

AJOUR
TRADING

CENTRUM FÖR GOLVKUNSKAP
THE CENTRE OF FLOOR KNOWLEDGE
www.ajourtrading.com

EST: 1987

Behöver ni

renovera eller bara vill liva upp era stengolv eller stentrappor? Kontakta oss! Vi finns i både Göteborg och Stockholm.

Vi jobbar med allt från natursten till terrazzo och betong och har över 35 år erfarenhet med oss när vi kommer till er.

Göteborg 031- 87 05 40 - Stockholm 08-604 30 00 - info@ajourtrading.com

